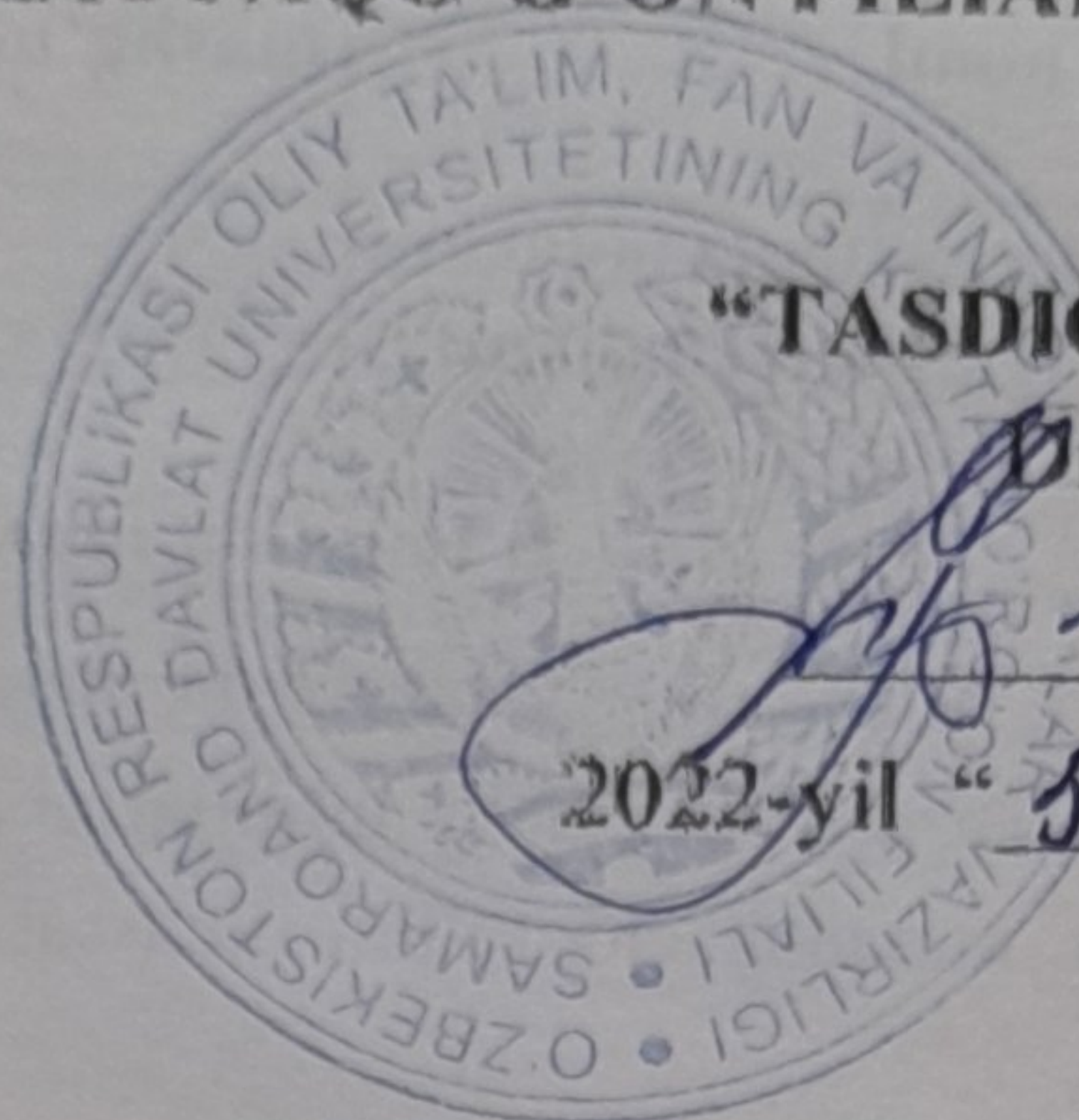

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETINING
KATTAQO'G'ON FILIALI**

"TASDIQLAYMAN"

Direktor

Sh.R. Urakov

2022-yil "8" 09

**TANLOV FANI.
MAKTABGACHA TA'LIMDA BOLALARNI
MANTIQUIY FIKRLASHGA O'RGATISH METODIKASI
FAN DASTURI**

Bilim sohasi:	Ta'lim
Ta'lim sohasi:	Ta'lim
Ta'lim yo'nalishi:	60110200– Maktabgacha ta'lim

Fan/modul kodi MTF2604	O'quv yili 2024-2025	Semestr 6	ECTS - Kreditlar 4
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1. Tanlov fani. Maktabgacha ta'limda bolalarni mantiqiy fikrlashga o'rgatish metodikasi	60	60	120

I. Fanning mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad – Talabalarda maktabgacha ta'lim tashkilotida bolalarni mantiqiy fikrlashga o'rgatishning nazariy va amaliy bilimlarini egallash bolalarning mantiqiy rivojlanishining psixologik xususiyatlari, maktabgacha ta'lim muassasasi ishining mazmuni va metodlari haqidagi bilimlarni shakllantirish.

Fanning asosiy vazifalari - Mashg'ulotlarni rejalashtirish, mashg'ulot ishlanmalarini tuzish va tashkil qilish, metodik usullari va ta'limiy o'yinlar tanlash, ular bilan ishlash mazmuni va metodlarini tahlil qilishning kasbiy ko'nikmalarni rivojlantirishni ta'minlash.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. Maktabgacha yoshdagi bolalarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda aqliy faoliyatning o'rni. Maktabgacha davr bolaning o'sish, rivojlanish, o'zini namoyon etishga intilish, o'rganish, bilishga ishtiyoqi kuchli bo'lgan davridir. Aynan shu davrda bolaning insoniy sifatlari va aqliy salohiyati rivojlanishi uchun poydevor yaratiladi.

2-mavzu Mashg'ulotlar jarayonida maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda tafakkurni rivojlantirish. Mashg'ulot bolalarni maktabga tayyorlashda katta ahamiyatga ega. Mashg'ulot orqali bolalar o'quv malakasini egallab oladilar. Ularda barqaror diqqat, irodani, diqqatni jalb eta olish kabi qobiliyatlar rivojlanadi. Izchillik bilan ta'lim berish natijasida bilimga qiziqishlar rivojlana boradi.

3-mavzu Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik tasavvurlarni shakllantirishda mantiqiy tafakkurini rivojlantirish. Bolalarda kognitiv, ijodiy vazifalarni hal qilish, turli intellektual faoliyatga qiziqishni rivojlantirish. Matematik aloqalar, naqshlar, kuzatuv, harakatlar, belgilar, butun, raqamlar, o'lchovlar va boshqa qismlar orasidagi munosabatlarni o'rganish qobiliyatini oshirish.

4-mavzu. Hissiy tarbiya orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish. Sensor ta'lim - bu bolalarning his-tuyg'ularini shakllantirish rivojlanish - mavjud bo'lgan, fiziologik jihatdan o'rnatilgan takomillashtirish. Sensor ta'lim va rivojlanish o'zaro bog'liqdir, har qanday rivojlanish ta'limning tarkibiy qismlari ta'siri ostida amalga oshiriladi.

5-mavzu. Savodxonlik mashg'ulotlarida mantiqiy fikrlashni rivojlantirish. Savodxonlikka o'rgatish metodikasida o'zbek tili tovushlar va harflar tizimining o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olish talab etiladi. Savodxonlikka o'rgatish jarayonida harflarning bosh va kichik bosma shakli va ularning ishlatilish o'rni o'rgatiladi.

6-mavzu Maktabgacha yoshdagi bolalarning mantiqiy tasavvurlarini shakllantirishda badiiy asarlardan foydalanish. Bolalar adabiyoti (bolalar uchun mo'ljallangan badiiy asarlar)ning eng

muhim didaktik ta'sirlaridan yana biri – bolalarda estetik dunyoqarash (estetik ong, his-tuyg'u, did, ideal, sezgi, tasavvur, tafakkur hamda qarash)ni shakllantirishga xizmat qilishi bilan belgilanadi.

7-mavzu. Bolalarni mantiqiy fikrlashni atrof-olam mashg'ulotlarida rivojlantirish.

Maktabgacha yoshdagi bolalarni atrof-muhit bilan tanishtirish orqali ular tomonidan har tomonlama bilimlarni egallashi, psixik jarayonlarning rivojlanishi, qobiliyatlarini o'sishi, dunyoqarashini shakllanishi, axloqiy sifatlari, ijodiy xulq-atvor odatlarini o'zlashtirilishi rivojlanishiga erishiladi.

8-mavzu. Qurish va konstruksiyalash markazlarida mantiqiy tafakkurni rivojlantirish.

Qurilish materiallari bilan o'ynaladigan o'yinlar, unda bolalarni o'ynatish jarayonida o'zlarini g'oyalarini ro'yobga chiqarish uchun o'yin jarayoni tashkil etishga yordam beriladi.

9-mavzu. Tasviriy san'at mashg'ulotlarida maktabgacha yoshdagi bolalarning mantiqiy tafakkurini shakllantirish. Kasbiy badiiy-ijodiy faoliyat kurtaklarini namoyon bo'lishi uchun imkon yaratish kabi ta'limiy va tarbiyaviy masalalar hal etib boriladi. Fantaziya, ijodiy fikrlash va tasavvur qilish, idrok qilishni rivojlantirish.

10-mavzu. Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar tafakkurini rivojlanganlik darajasini o'rganishning amaliy shakllari. O'quv muassasalarida psixologik xizmatning asosiy yo'nalishlaridan biri psixokorreksion ishlardir, uning vazifalari qatoridan bolalar bilish faoliyatining ayrim sohalari diqqat, xotira va tafakkurini rivojlantirish bo'yicha ishlarni tashkil etishi, o'zlashtirish saviyasini yuksaltirish ishlari ham asosiy o'rin tutadi.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1-mavzu. Maktabgacha yoshdagi bolalarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda aqliy faoliyatning o'rni

2-mavzu Mashg'ulotlar jarayonida maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda tafakkurni rivojlantirish

3-mavzu Maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirishda didaktik o'yinlar va mashqlarning o'rni.

4-mavzu. Maktabgacha yoshdagi bolalarni mantiqiy rivojlantirishda zamonaviy texnologiyalari

5-mavzu. Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik tasavvurlarni shakllantirishda mantiqiy tafakkurini rivojlantirish

6-mavzu Maktabgacha yoshdagi bolalarni matematik ta'limida STEAM- texnologiyalaridan foydalanish.

7-mavzu Bolalarning ijodkorlikni rivojlantirishda mantiqiy tafakkuri rivojlantirish

8-mavzu. Savodxonlik mashg'ulotlarida mantiqiy fikrlashni rivojlantirish

9-mavzu. Maktabgacha yoshdagi bolalarning mantiqiy tasavvurlarini shakllantirishda badiiy asarlardan foydalanish

10-mavzu. Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar tafakkurini rivojlanganlik darajasini o'rganishning amaliy shakllari.

11-mavzu. Bolalarni mantiqiy fikrlashni atrof-olam mashg'ulotlarida rivojlantirish

12-mavzu Qurish va konstruksiyalash markazlarida mantiqiy tafakkurni rivojlantirish

13-mavzu Tasviriy san'at mashg'ulotlarida maktabgacha yoshdagi bolalarning mantiqiy tafakkurini shakllantirish

14-mavzu. Hissiy tarbiya orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish

15-mavzu. Maktabgacha yoshdagi bolalarning mantiqiy fikrlashni rivojlantirish usullari

16-mavzu Mantiqiy fikrlashni rivojlantirish va grafik ko'nikmalar va qobiliyatlar maktabgacha yoshdagi bolalarda rivojlantirish

17-mavzu Mantiqiy rivojlanishda maktabgacha yoshdagi bolalarning o'yin faoliyati

18-mavzu. Maktabgacha yoshdagi bolalarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirish tadqiqot faoliyati jarayonida rivojlantirish
19-mavzu. Maktabgacha yoshdagi bolalarning mantiqiy fikrlarni rivojlantirish didaktik o'yinlar jarayonida rivojlantirish
20-mavzu. Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalar tafakkurini rivojlanganlik darajasini o'rganishning amaliy shakllari.

IV. Mustaqil ta'lim mavzulari

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Maktabgacha yoshdagi bolalarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda aqliy faoliyatning o'rni
2. Mashg'ulotlar jarayonida maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarda tafakkurni rivojlantirish.
3. Maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirishda didaktik o'yinlar va mashqlarning o'rni.
4. Maktabgacha yoshdagi bolalarni mantiqiy rivojlantirishda zamonaviy texnologiyalari
5. Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik tasavvurlarni shakllantirishda mantiqiy tafakkurini rivojlantirish
6. Maktabgacha yoshdagi bolalarni matematik ta'limda STEAM- texnologiyalaridan foydalanish.
7. Bolalarning ijodkorlikni rivojlantirishda mantiqiy tafakkuri rivojlantirish
8. Savodxonlik mashg'ulotlarida mantiqiy fikrlashni rivojlantirish
9. Maktabgacha yoshdagi bolalarning mantiqiy tasavvurlarini shakllantirishda badiiy asarlardan foydalanish
10. Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalar tafakkurini rivojlanganlik darajasini o'rganishning amaliy shakllari.
11. Bolalarni mantiqiy fikrlashni atrof-olam mashg'ulotlarida rivojlantirish
12. Qurish va konstruksiyalash markazlarida mantiqiy tafakkurni rivojlantirish
13. Tasviriy san'at mashg'ulotlarida maktabgacha yoshdagi bolalarning mantiqiy tafakkurini shakllantirish
14. Hissiy tarbiya orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish
15. Maktabgacha yoshdagi bolalarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirish usullari
16. Mantiqiy fikrlashni rivojlantirish va grafik ko'nikmalar va qobiliyatlar
17. Mantiqiy rivojlanishda maktabgacha yoshdagi bolalarning o'yin faoliyati
18. Maktabgacha yoshdagi bolalarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirish tadqiqot faoliyati jarayonida
19. Maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlarni rivojlantirish didaktik o'yinlar jarayonida
20. Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalar tafakkurini rivojlanganlik darajasini o'rganishning amaliy shakllari.
21. Maktabgacha tarbiya yoshdagi bolalar mantiqiy tafakkurini rivojlantirishning amaliy metodlari.
22. Mashg'ulotlar jarayonida o'yinlar orqali bolalar mantiqiy tafakkurni rivojlantirish
23. Maktabgacha tarbiya yoshdagi bolalar mantiqiy tafakkurini rivojlanganligi
24. Bolalarning maktab ta'limiga tayyorgarligiga ta'sir etuvchi omillar
25. MTTlarining katta guruhlarida bolalar a'jabiyoti namunalari vositasida bolalar mantiqiy tafakkurini rivojlantirishning mashg'uloti ishlanmasini tuzish va tahlil qilish
26. Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik tasavvurlarni shakllantirishda mantiqiy tafakkurini rivojlantirish mashg'uloti ishlanmasini tuzish
27. MTTlarining tayyorlov guruhlarida o'yinlar orqali bolalar mantiqiy tafakkurini oshirish mashg'uloti ishlanmasini tuzish va tahlil qilish

28. MTTlarning tayyorlov guruhlarida nutq, savodxonlik va tafakkur faoliyatini tashkil etishda yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish mashg'uloti ishlanmasini tuzish va tahlil qilish
29. MTTlarining o'rta guruhlarida guruhlarida o'yinlar orqali bolalar nutqini o'stirishda yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish mashg'uloti ishlanmasini tuzish va tahlil qilish
30. MTTlarining kichik guruhlarida o'yinlar orqali bolalar nutqini o'stirishda yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish mashg'uloti ishlanmasini tuzish va tahlil qilish

V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

- Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- maktabgacha yoshdagi bolalarni mantiqiy fikrlashini rivojlantirish;
- maktabgacha yoshdagi mantiqiy fikrlashini shakllantirishning metod va usullari to'g'risida tasavvurga ega bo'lishi;
- maktabgacha yoshdagi bolalar bilan mantiqiy fikrlashini shakllantirish mashg'ulotlarda ta'lim-tarbiyaviy ishlarni tashkil qilishni;
- mashg'ulotdan tashqari vaqtlarda mantiqiy fikrlashini mustaxkamlash va tashkil qilish;

4. VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- ma'ruzalar;
- interfaol keys-stadilar;
- seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar);
- guruhlarda ishlash;
- taqdimotlarni qilish;
- krassvordlar

5. VII. Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tashkil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushoxada yuritish va joriy, oralik nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.

6. Asosiy adabiyotlar:

1. Djamilova N.N. Maktabgacha ta'limda metodika fanlarini o'qitish metodikasi. O'quv qo'llanma Toshkent. 2018. -136 b
2. Maktabgacha ta'lim pedagogikasi. O'quv qo'llanma Toshkent - «ILM ZIYO» - 2011. - 210 b

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Galeyeva M.T. Katta maktabgacha yoshdagi bolalarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirish Yekaterinburg 2019 - 168 b
2. Xasanboyeva O.U. va boshqalar. "Maktabgacha ta'lim pedagogikasi". Toshkent - 2008. - 186 b
3. Bikbayeva N.U. Ibragimova Z.I. Kosimova X.I. "Maktabgacha tarbiya yoshdagi bolalar elementar matematik tasavvurlarni shakllantirish" T., "O'qituvchi", 1995. - 176 b
4. Asqarova D.Q. Matematik tasavvurlarni shakllantirish nazariyasi va metodikasi. O'quv qo'llanma Namangan - 2011. - 152 b
5. "Bolangiz maktabga tayyormi?" metodik qo'llanma - T.: 2011. - 152 b
6. Shiyan O.A. "Ijodiy fikrlashni rivojlantirish. Biz ertak bo'yicha ishlaymiz". 2011. - 166 b
7. Tarasova E.A. Maktabgacha yosh bolalarning ijodiy tafakkuri va intellektini rivojlantirish Kostroma- 2021. - 156 b

Axborot manbaalari:

- www. fdpu. uz
- www. pedagog. uz
- www. ziyonet. uz

7.	Samarqand davlat universiteti Kattaqo'rg'on filiali kengashining <u>2022</u> -yil <u>5 sentabr</u> son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	Fan/modul uchun mas'ullar: G.A.Xalbayeva – "Maktabgacha va boshlang'ich talim, sport" kafedrası v/b dots. Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori
9.	Taqrizchilar: T.E.Eshquvvatov – SamDUKF, "Maktabgacha va boshlang'ich talim, sport" kafedrası mudiri, pedagogika bo'yicha falsafa fanlari doktori Sh.Z.Taylanova O'zbekiston Finlandiya pedagogika instituti p.f.d.,dots